

"אף על פי כן": גל עלייה לישראל בתקופת הלחימה

הצעה להחלטת

מחליטים:

במטרה להיערך ולעודד את גל העלייה הצפוי בעקבות מלחמת "חרבות ברזל" והאנטישמיות הגוברת בעולם ובמטרה לסייע לעולים להיקלט ולהשתלב באופן עצמאי ומיטבי בחיי החברה ובשוק העבודה בישראל.

מערך ליווי אישי לעולה והכנה בשלב טרום העלייה

1. להנחות את משרד העלייה והקליטה להקים ולהפעיל פרויקט ראשוני ליווי אישי מוועמדי עלייה שפתחו תיקי עלייה במסגרת מערך חדש שיוקם במשרד. במסגרת מערך זה ילוו עובדים של המשרד מוועמדי עלייה בעת התארגנותם לעלייה ותוך קליטתם בישראל בתחומי החיים השונים.

עולים לקהילה

2. להנחות את משרד העלייה והקליטה להפעיל מנגנון דיור בקהילה למשפחות עולים צעירות לתקופה מוגדרת, בשילוב לימודי אולפן ומתן כלים להשתלבות עצמאית בישראל. הסיוע יינתן לעולים בצורה הדרגתית כך שבסופו ישתלבו העולים באופן עצמאי בדיור בקהילה.

עולים לאקדמיה

3. להנחות את משרד העלייה והקליטה להפעיל מערכי תמיכה ייחודיים בסטודנטים עולים הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל. מערכי התמיכה יכללו גם תגבור לימודי עברית בתכניות שאינן נלמדות בשפה העברית, תמיכה חברתית, לימודית וסוציאלית, ותכניות חונכות ייחודיות לחיבור בין סטודנטים עולים לוותיקים. זאת במטרה לעודד את שילובם המיטבי של הצעירים במשק ובחברה.

תקציב

4. בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, ולצורך מימון החלטה זו, יקצה משרד העלייה והקליטה מתקציבו את הסכומים כמפורט להלן. יישום החלטה זו כפוף לאישורו של חוק התקציב הנוסף לשנת 2024 בקריאה שנייה ושלישית:
- א. לצורך מימון סעיף 1 יקצה המשרד מתקציבו סך של 16 מיליון ש"ח בשנת 2024 ;
- ב. לצורך מימון סעיף 2 יקצה המשרד מתקציבו סך של 35 מיליון ש"ח בשנת 2024 , וסך של 45 מיליון ש"ח בשנת 2025 ;
- ג. לצורך מימון סעיף 3 יקצה המשרד מתקציבו סך של 5 מיליון ש"ח בכל אחת מהשנים 2024 ו-2025.

דברי הסבר

רקע כללי

עם פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" הוכרו מצב חירום בישראל. תושבי ישובים הסמוכים לגבול פונו מבתיהם, רבים גויסו לשירות מילואים ושיגרת החיים נפגעה. במקביל, החלה עלייה משמעותית בתופעות אנטישמיות כלפי יהודים וכלפי קהילות יהודיות בעולם. הדברים הגיעו אף עד כדי פגיעות פיזיות המעוררות חשש לשלומם. לאורך שנות קיומה של המדינה, תרמה העלייה רבות לשגשוגה ולפיתוח המשק והחברה. לעלייה לישראל בימי מלחמה משמעות רבה, הן ביחס למצבן של הקהילות היהודיות בחו"ל והן כחיוק משמעותי לחברה הישראלית ולצמיחת הפעילות הכלכלית וההכנסות ממיסים, זאת על פי הדו"ח לעניין עמידה במגבלות הפיסקליות לשנת 2024, מטעם משרד האוצר.

מאז פרוץ המלחמה, ניכרת עלייה של עשרות ואף מאות אחוזים בפתיחת תיקי עלייה במדינות רבות ובהתעניינות בעלייה. מדינת ישראל, ביתו הלאומי של העם היהודי, נדרשת בימים אלה לסייע ביתר שאת לעלייתם ארצה של יהודים המעוניינים בכך. לאור ההתארגנות המהירה יחסית לעלייה לישראל והגעת העולים למשק בשעת חירום נדרשים צעדים מיוחדים בהכנה לעלייה ובקליטה בארץ: החל מליווי מותאם אישית והכנה שפתית ותעסוקתית בשלב טרום העלייה, דרך מעני תעסוקה ודיור עם ההגעה לארץ וכלה בסיוע וקידום פתרונות דיור.

מניסיון העבר, עלייה לישראל על רקע תופעות אנטישמיות או קשיים משמעותיים אחרים מאופיינת בעזיבת ארץ המוצא ללא התארגנות מספקת מראש. קשיים אלו אף אילצו עולים רבים בעבר לחזור לארצות המוצא לאחר מספר חודשים. בנוסף, השתלבות העולים בחברה ובמשק הישראלי בעת הזו צפויה להיות מורכבת יותר ביחס לקושי המוכר בעתות שגרה. זאת מאחר ועל קשיי השפה וההשתלבות המוכרים נוספים גם אתגרי מצב המלחמה – פעילות כלכלית מופחתת, אתגרי העורף בלחימה וכדומה.

על רקע זה, עולים העולים להיתקל בקשיים כלכליים משמעותיים, שיקשו על השתלבותם בישראל ועל הישגותם בארץ לאורך זאת. החלטה זו נועדה להקל על ההתמודדות של העולים עם קשיים אלה ולקדם את הסיוע הניתן לעולים בהיבטים שונים, ובפרט ביחס לפתרונות דיור וליווי מותאם אישית שימצה את פוטנציאל ההשתלבות של העולה, החל משלב טרום העלייה.

נתונים כלכליים והחשפעה על משק המדינה

עלות הקמת והפעלת מערך הליווי כוללת בעיקר את עלויות פעילות המערך כגון כנסים ואירועי חשיפה או העברת מידע, טיסות העובדים, הכשרה והדרכות, מערכות מחשוב ותומכות במערך.

מחירי הדיור מהווים חסם לעלייה בכלל ולצעירים ממדינות המערב בפרט. בנוסף, ישנם עולים רבים אשר מעדיפים להתגורר בחודשים הראשונים לעלייתם בתוך מסגרות קהילתיות או חברתיות, אשר בנוסף לפתרון הדיור, מעניקות מעטפת הכוללת לימודי אולפן והכנה לשלב הקליטה התעסוקתית ומאחר והמשרד מעוניין להתאים את הפתרונות אותם הוא מציע לצרכיהם השונים של העולים, המשרד מבקש להקים מנגנון להשכרת דירות ייעודיות למאות משפחות צעירות בשנה אשר יתגוררו בסביבה מאפשרת ותומכת, אשר יהוו את עיקר העלות של פרויקט 'עולים לקהילה'.

עקב התגברות האנטישמיות בקמפוס האוניברסיטאות בעולם, והחשש הגובר לסטודנטים יהודים, מוצע להקים תכניות תמיכה בצעירים הלומדים באקדמיה בישראל, שיכללו מעטפת, ליווי, לימודי שפה ומענים נדרשים נוספים. תכניות הצעירים יכללו מעטפת קליטה מלאה, תגבור לימודי עברית ומסגרת חברתית, במטרה לעודד את שילובם המיטבי של הצעירים במשק ובחברה. עליית סטודנטים לישראל מהווה הזדמנות משמעותית לקליטה של עולים חדשים רבים שעתידים להשתלב בתעסוקה למשך שנים רבות, בשל גילם הצעיר. בנוסף, נמצא כי אוכלוסיית הצעירים הינה האוכלוסייה בעלת הפוטנציאל הרב ביותר לעלייה תוך התמודדות קלה יותר עם הקשיים הכרוכים בקליטה, תוך השתלבות מלאה ועצמאית בחברה ובכלכלה. קביעה זו נכונה ביתר שאת בעת הזו על רקע העוינות שחווים יהודים צעירים בארצות המוצא.

תקציב

בהתאם לסעיף 40א לחוק יסודות התקציב יקצה משרד העלייה והקליטה מתקציבו סך של 56 מיליון ש"ח בשנת 2024, וסך של 50 מיליון ש"ח בשנת 2025. יישום החלטה זו כפוף לאישורו של חוק התקציב הנוסף לשנת 2024.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

משרד הקליטה יקצה 16 תקני כח אדם זמני (עב"צ) לטובת ליווי העולים במהלך שנים 2024-2025.

עמדת השרים האחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

שר האוצר - מסכים

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

אין מניעה. מצ"ב חוות דעת משפטית.

סיווגים

01 ביצועי תחום פעולה: 04- ישראל והעם היהודי

מגיש: שר העלייה והקליטה

כ"ב בשבט התשפ"ד
01 בפברואר 2024

כ"ב בשבט תשפ"ד

1 בפברואר 2024

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה

נושא ההצעה: "אף על פי כן" : גל עלייה לישראל בתקופת הלחימה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

כמפורט בהצעת ההחלטה, המשרד מבקש להביא את פותחי תיקי העלייה הרבים מאוד בעולם מאז התחילה מלחמת "חרבות ברזל", לכדי עלייה בפועל תוך שיפור הכנתם לעלייה וקליטה מיטבית שלהם בישראל.

במסגרת זו מוצע להפעיל פרויקט ראשוני לליווי אישי של מי שפתחו תיקי עלייה מעת התארגנותם לעלייה ובמקביל לקליטתם בישראל, להפעיל מנגנון דיור בקהילה למשפחות עולים צעירות וכן להרחיב את המעטפת הניתנת לסטודנטים עולים הלומדים במוסדות ההשכלה הגבוהה בישראל.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

תכנית הליווי האישי היא פרויקט ראשוני וניסיוני המוגבל בהיקפי כח אדם, אשר במסגרתו יינתן שירות ליווי אישי כמפורט בהצעה למועמדי עלייה שפתחו תיקי עלייה. בשלב זה יופעל הפרויקט עבור פותחי תיקי עלייה בצרפת, בריטניה ודרום אפריקה. המשרד הבהיר כי מדובר בארצות בהן גדל משמעותית מספר פותחי תיקי העלייה מאז פרוץ מלחמת "חרבות ברזל", וכן יש בהן עלייה ניכרת באירועי אנטישמיות. בנוסף, בדרום אפריקה הוחמר מצבה של הקהילה היהודית מאז הגשת התביעה של דרום אפריקה כנגד ישראל בבית הדין הבינלאומי בהאג, אירועי האנטישמיות והתדרדרות היחסים בין המדינות וכן צפויה הפסקה של הטיסות הישירות לישראל.

הרחבת המעטפת לסטודנטים עולים תינתן לסטודנטים מכלל ארצות העולם, ומנגנון הדיור בקהילה למשפחות העולים יוצע למשפחות עולים צעירות מכלל ארצות העולם.

לאור השיקולים האובייקטיביים של המשרד בבחירת המדינות בהן יופעל השירות הניסיוני של ליווי אישי, ההצעה להחלטה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

הכל כדי שתרגישו בבית

טלפון: 0733972146
פקס: 02-5661163
כתובת: קפלן 2, ירושלים 9195016
אתר: www.klita.gov.il

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:
ההצעה הופצה ללשכה המשפטית של משרד האוצר ולייעוץ וחקיקה במשרד המשפטים.
הערות שהתקבלו, הוטמעו.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:
אין מניעה משפטית לאשר את הצעת ההחלטה.

בברכה,

מ.נ. שטרית-רב

מיכל שטרית-רב
היועצת המשפטית

הכל כדי שתרגישו בבית

טלפון: 0733972146
פקס: 02-5661163
כתובת: קפלן 2, ירושלים 9195016
אתר: www.klita.gov.il

